Valvontaosasto
Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Jukka Tarkela

23.5.2025

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 25/2025 vp

Tullin kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Tulli kiittää eduskunnan hallintovaliokuntaa asiantuntijapyynnöstä ja mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto otsikkoaiheen hallituksen esityksestä.

Tulli kannattaa yleisesti ottaen vahvasti ehdotusta tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään sekä jo rakennetun järjestelmän teknisten osien käyttämistä kyseiseen tarkoitukseen.

Tulli on osallistunut aktiivisesti sisäministeriön asettaman työryhmän työskentelyyn ja on pystynyt vaikuttamaan hallituksen esityksen sisältöön, jotta myös tekniseen toteutukseen liittyvät ja vaikuttavat seikat on otettu riittävästi huomioon.

Tullin 21.11.2024 antamassa lausunnossa (Tulli/2024/01074) esitetyt seikat on huomioitu nyt kyseessä olevassa hallituksen esityksessä, ja seikkoja on osittain myös täsmennetty lausuntokierroksen jälkeen.

Tulli on 28.4.2025 toimittanut eduskunnan talousvaliokunnalle kirjallisen asiantuntijalausunnon (Tulli/2025/00967), jossa on esitetty hallituksen esityksen 25/2025 vp sisällöstä tiettyjä huomioita. Kyseiset huomiot esitetään tässä yhteydessä vielä hallintovaliokunnalle.

Tullin asiantuntijalausunnossa 28.4.2025 on todettu sen keskeisiltä osin seuraavaa.

1 d §:n (*Tiedonhakujärjestelmät*) 5 momentti

Ehdotetussa 1 d §:n 5 momentissa viitataan velvoitteiden noudattamiseen kohdistuvan Tullin valvonnan osalta vain pykälän 1 momentissa tarkoitettuihin toimijoihin. Tulli huomauttaa, että mikäli pykälän 2 momentissa tarkoitettu toimija rakentaisi tiedonhakujärjestelmän, valvoisi Tulli myös tällaisen toimijan velvoitteiden noudattamista, eli niin tiedonhakujärjestelmän rakentamista kuin tietojen luovuttamista. Ehdotetussa 1 d §:n 5 momentissa säädetään lisäksi, että Tulli antaa määräyksiä tiedonhakujärjestelmien teknisistä vaatimuksista.

Tulli esittää tältä osin perusteluja koskevana mahdollisena täsmennystarpeena sen, keitä kaikkia valvonta koskee, ja että kyseisillä tiedonhakujärjestelmillä tarkoitetaan niin tiedonluovuttajien tiedonhakujärjestelmiä kuin myös niiden toimivaltaisten viranomaisten tiedonhakujärjestelmiä, joiden avulla tietoja pyydetään. Viimeksi

Valvontaosasto
Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Jukka Tarkela

23.5.2025

mainittu olisi perusteltua, sillä ehdotetun lain määritelmiin ei sisälly viranomaisen tiedonhakujärjestelmää.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen Tulli ehdottaa momenttia täsmennettäväksi seuraavasti:

> *"Tulli valvoo 1 ja 2 momenteissa ja 4 §:n 2 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista sekä antaa määräyksen tässä pykälässä mainittujen tiedonhakujärjestelmien teknisistä vaatimuksista."*

8 §:n (*Keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää koskevien tietojen luovuttaminen toimivaltaisille viranomaisille*) 2 momentti ja 17 f §:n (*Keskitettyä sähköistä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmää koskevien tietojen käsittely*) 4 momentti

Ehdotetun 1 c §:n (*Koostava sovellus*) 2 momentin mukaan "Koostavan sovelluksen kautta luovutetut tiedot on poistettava sovelluksesta välittömästi sen jälkeen, kun tiedot on luovutettu eteenpäin." Kyseinen momentti koskee niin tilitietojärjestelmän tietoja kuin saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän tietoja.

Ehdotetun 8 §:n 2 momentissa ja ehdotetun 17 f §:n 4 momentissa on tältä osin pitkälti samanlaiset kirjaukset kuin 1 c §:n 2 momentissa. Tullin näkemyksen mukaan 8 §:ssä ja 17 f §:ssä säädetty velvollisuus tietojen poistamisesta ei muuta tietojen poistamisen velvollisuutta, koska siitä säädettäisiin jo esityksen 1 c §:n 2 momentissa.

Tulli ehdottaa näin ollen, että 8 §:n 2 momentti poistetaan kokonaan.

Tullin näkemyksen mukaan ehdotetun 17 f §:n 4 momentin virke "ellei toimivaltainen viranomainen ole tiedonhakujärjestelmäänsä hyödyntäen hakenut 17 b ja 17 d §:ssä tarkoitettuja tietoja koostavasta sovelluksesta, tiedot poistuvat sovelluksesta automaattisesti" voisi sisältyä myös 1 c §:n 2 momenttiin, jolloin kyseinen toteamus koskisi niin tilitietoja kuin saldo- ja tilitapahtumatietoja (edellyttää muotoilua kaikille tiedoille sopivaksi). Tällöin 17 f §:n 4 momentti olisi Tullin näkemyksen mukaan poistettavissa. Jollei 17 f §:n 4 momentin poistaminen ole tarkoituksenmukaista, ehdottaa Tulli siihen toissijaisesti seuraavaa muotoilua:

> *"1 c §:n 2 momentissa säädetään tietojen poistamisesta koostavasta sovelluksesta. Ellei toimivaltainen viranomainen ole tiedonhakujärjestelmäänsä hyödyntäen hakenut 17 b ja 17 d §:ssä tarkoitettuja tietoja koostavasta sovelluksesta, tiedot poistuvat sovelluksesta automaattisesti."*

17 g § (*Rekisterinpitäjä ja keskitettyyn sähköiseen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmään liittyvät vastuut*)

Koska ehdotettu 17 g § sijaitsee lain kolmannessa luvussa, on rekisterinpitäjävastuiden mahdollista tulkita koskevan vain saldo- ja tilitapahtumajärjestelmää. Tullin näkemyksen mukaan rekisterinpitäjän vastuut tulisi koskea myös nykyjärjestelmää (tilitietojärjestelmä). Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 108) todetaan muun muassa seuraavaa: "ehdotus vastaa voimassa ollutta tilannetta, mutta uuden keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän käyttöönoton myötä ehdotettu sääntely täsmentäisi jokaisen tiedonkäsittelijän vastuita, joihin on voimassa olevassa laissa katsottu liittyvän epäselvyyttä." Tullin näkemyksen mukaan tällä viitataan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään kokonaisuudessaan.

Valvontaosasto
Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Jukka Tarkela

23.5.2025

Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 108) todetaan lisäksi muun muassa seuraavaa: "henkilötietojen käsittelyn kokonaisuudessa rekisterinpitäjyys vaihtuu katkeamattomasti siirryttäessä viranomaisen tiedonhakujärjestelmän rajapinnasta koostavaan sovellukseen. Yhtäältä rekisterinpitäjyys vaihtuu, kun Tulli välittää tietopyynnön koostavasta sovelluksesta tiedonluovuttajan järjestelmään ja edelleen vastauksen tiedonluovuttajalta takaisin koostavaan sovellukseen. *Koostavasta sovelluksen rekisterinpitäjyys* siirtyy taas viranomaiselle, kun viranomainen hakee tiedon koostavasta sovelluksesta oman tiedonhakujärjestelmänsä avulla." Tullin näkemyksen mukaan korostettu kirjaus on mahdollista tulkita siten, että myös toimivaltainen viranomainen olisi koostavan sovelluksen rekisterinpitäjä. Viranomaisella on Tullin mukaan kuitenkin rekisterinpitäjyys vasta vastaanottamiensa tietojen osalta, vaikka viranomainen hakee tiedot koostavasta sovelluksesta. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen Tulli viittaa mahdollisiin perustelujen täsmennystarpeisiin rekisterinpitäjyyden osalta.

Ehdotetun 17 g §:n 1 momentin mukaan "jokainen keskitettyyn sähköiseen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmään kuuluvia tietoja käsittelevä taho on rekisterinpitäjä käsittelemänsä tiedon osalta." Ottaen huomioon, että viranomaisilla on mahdollisuus käyttää henkilötietojen käsittelijöitä, jättää Tulli tältä osin harkittavaksi tarpeen momentin toisenlaiseksi muotoilemiseksi.

17 e §:n (*Toimivaltaisten viranomaisten pääsy keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän tietoihin ja niitä koskevien tietopyyntöjen tekemistä koskevat edellytykset*) 2 momentti ja 17 g §:n (*Rekisterinpitäjä ja keskitettyyn sähköiseen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmään liittyvät vastuut*) 3 momentti

Ehdotetun 17 e §:n 2 momentissa säädettäisiin tiedoista, jotka viranomaisen tulee tietojen pyytämisessä yksilöidä. Ehdotetun 17 g §:n 3 momentissa säädettäisiin tiedoista, joita Tullin tulee välittää kyselyn mukana tiedonluovuttajille.

Viimeksi mainitun pykälän mukaan sanoman mukana on välitettävä toimivaltaisen viranomaisen yhteystiedot. Tullin näkemyksen mukaan viranomaisen yhteystiedot olisi tarpeellista lisätä myös 17 e §:n 2 momenttiin, koska kysely lähtee viranomaisen päästä.

Muuta

Tulli haluaa lopuksi korostaa PMJ-valvontajärjestelmän teknisten osien käyttämistä tietojen saamiseen ja välittämiseen. Toteutettua teknistä järjestelmää tulisi voida hyödyntää vähintään ehdotettuihin saldo- ja tilitapahtumatietoihin. Esityksessä on tuotu esille, että vaihtoehtoisena toteutustapana olisi rakentaa erillinen järjestelmä saldo- ja tilitapahtumatietoja varten. Esityksessä on lisäksi tuotu esille, että erillinen järjestelmä ei poistaisi ongelmaa päällekkäisistä järjestelmistä ja tiedon hajanaisuudesta. Erillinen järjestelmä lisäisi kustannuksia verrattuna ehdotuksen mukaiseen ratkaisuun, sillä uusi järjestelmä vaatisi täysin uusien tietojärjestelmien rakentamista ja tietoarkkitehtuuria. Voimassa olevassa PMJ-laissa säädetyt asiakkuutta koskevat tiedot ovat kytköksissä tilitapahtumatietoihin. Myös tämän takia on järkevää ja tarkoituksenmukaista hyödyntää saman järjestelmän osia saldo- ja tilitapahtumatietojen saamiseen ja välittämiseen.

Tulli toimii nykyisen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain mukaan tilirekisterin rekisterinpitäjänä sekä koostavalla sovelluksella käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjänä. Tulli huolehtii tietoturvallisuudesta sekä tietosuojalainsäädännöstä seuraavista vaatimuksista järjestelmän toimivuuteen liittyen. Nykyjärjestelmä on ollut käytössä syksystä 2022 alkaen.

Tullilla on edustus myös valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä rahanpesulainsäädännön kokonaisuudistamiseksi. Tässä yhteydessä on tarkoitus

Valvontaosasto
Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Jukka Tarkela

23.5.2025

päivittää voimassa olevaa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia muun muassa kuudennen rahanpesudirektiivin mukaisesti. Tulli on esittänyt huomioita voimassa olevan lain säännöksistä työryhmätyöskentelyn yhteydessä, eikä Tulli pidä tarpeellisena tuoda työryhmätyöskentelyyn liittyviä yksityiskohtaisempia huomioita esiin nyt kyseessä olevan asiantuntijalausunnon yhteydessä.

Tullilla ei ole muuta lausuttavaa.

Jukka Tarkela
Tulliylitarkastaja